

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Název práce: Synchronní dynamika předložek s příslovečným určením místa po vybraných slovesech pohybu

Diplomandka: Mgr. Hana Petlachová

Vedoucí práce: PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Rozsah: 48 stran vč. bibliografie

V příslovečném určení místa vyjádřeném předložkovým syntagmatem (SP=P+SN) je výskyt konkrétních předložek obtížně předpověditelný, neboť závisí na mnoha faktorech vč. úzu. Hana Petlachová se ve své práci pokusila tento problém popsat a s pomocí jazykového korpusu *La Repubblica* hledat faktory, které v konkrétních případech užití příslušné předložky ovlivňují. Aplikovala přitom obecně lingvistickou teorii o potenciálnosti, resp. synchronní dynamice jazykového systému (V. Mathesius).

V úvodní části diplomandka stručně a výstižně postihla rozdíly v chápání větných členů v italianistice a v bohemistice, vymezila si pojem „příslopečného určení pohybu na místo“ (vč. míst abstraktně chápaných) a vybrala soubor předložek vlastních, neboť správně předpokládá, že právě u nich bude docházet k největšímu kolísání.

Pro excerpce z korpusu *La Repubblica* si nejprve vymezila soubor sloves indikujících pohyb na místo a následně i náhodně vybraná frekventovaná substantiva označující místa konkrétněji chápaná (*bar, ristorante, casa, scuola, università, cinema, teatro*), místa chápaná jako instituce (*scuola, università, cinema, teatro*, ale i *casa*), města (*Milano*), širěji vymezená místa (*campagna, montagna, mare*) a místa abstraktně chápaná (*vacanza*). „Místa“ nejsou takto explicitně v práci rozdělena do kategorií, ale autorčiny analýzy k podobnému rozdělení implicitně míří; bylo by vhodné tento aspekt problému explicitněji pojmenovat a ptát se, zda má na analýzu nějaký vliv.

V analýzách si autorka všímá především frekvence výskytu jednotlivých kombinací sloves, jmen, předložek a determinantů, přičemž hledá faktory, které ovlivňují výskyt příslušné předložky ve stejné funkci. Dospívá k závěru, že daná předložka je do určité míry řízena slovesem (např. *partire* silně selektuje *per*, méně silnou selekci má *entrare*, ale prakticky žádnou selekci nevykazuje *andare*), determinantem (neurčitý člen v některých případech vyžaduje *in* místo *a*) i jménem. Analýzy jsou precizní, zohledňují kontext a adekvátně reflektují i „šum“, který korpusová data nutně obsahují. Diplomandka přesvědčivě ukazuje, že všechny tři citované faktory působí současně, a proto je predikce určité předložky v dané funkci tak problematická. O něco propracovanější by mohly být syntézy: dala by se uvedená tři kritéria nějak hierarchizovat? Jak? Analýzy např. ukazují, že role determinantu a slovesa není stejná u jmen *bar* a *scuola* – dalo by se určit proč? O něco preciznější by rovněž mohla být analýza polysémie u jmen (*scuola* může znamenat i *školy, školství, školský systém; casa* může označovat vedle *domu* a *domova* také *reality*, apod.). Diskutabilní je funkce jména *vacanza* – můžeme jej skutečně považovat za příslovečné určení místa, třebaže abstraktně chápané? Proti by mluvily příklady na s. 38, kde by příslovečné určení místa bylo obsazeno dvakrát: *era partito per la vacanza in Irlanda*, resp. *parti in vacanza per la Crimea* (a odtud: *Dove parti per la vacanza? – In Irlanda*, ale nikoli **Dove parti in Irlanda? – Per la vacanza*).

Diplomandka přesvědčivě ukázala fungování synchronní dynamiky v tom smyslu, že pro vyjádření jedné syntaktické funkce disponuje italština několika formálními prostředky

(předločkami), které si v obdobných kontextech konkurují v závislosti na kombinaci (nejméně) tří kritérií. V syntéze zůstala zatím otevřena otázka, zda k takové konkurenci dochází i v kontextech zcela identických, kde nedokážeme najít formální ani významový rozdíl mezi oběma variantami (např. *sono andato al / in ristorante*), to již ale přesahuje cíl, který si autorka stanovila.

Po formální stránce má předkládaná práce všechny potřebné náležitosti, upozornit je třeba na jistou typografickou nedbalost (nadpisy na konci stránek apod.).

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako výbornou.

.....
PhDr. Jan Radimský, Ph.D.
(vedoucí BP)

V Českém Krumlově, dne 25. srpna 2010